

Juryrapport Waddenacademieprijs 2021 voor het beste Wadden gerelateerde proefschrift

De kennis over het Waddengebied is belangrijk verbeterd. De Waddenacademie belooft twee jonge onderzoekers voor hun uitstekende proefschriften. Dankzij hun onderzoek weten we meer over wat het geluk van inwoners in de Wadden kan bepalen en hoe we in het Waddengebied ons beter kunnen beschermen tegen zeespiegelstijging door het benutten van kwelders in combinatie met dijken.

De Waddenacademie reikt met ingang van 2009 om de twee jaar de Waddenacademieprijs voor het beste proefschrift over het waddengebied ter waarde van 5000 euro uit.

Met de Waddenacademieprijs wil de Waddenacademie onderzoek over het Waddengebied door jonge onderzoekers stimuleren en belangrijke bijdragen aan de kennishuishouding van het Waddengebied belonen.

Eerdere prijswinnaars waren Isabel Smallegange voor haar proefschrift over het foeragegedrag van de strandkrab, Jan Post met zijn onderzoek naar blue energy, Allert Bijleveld met zijn proefschrift over kanoeten en Franke van der Molen met zijn onderzoek over beleidsrelevante kennis in een context van tegengestelde belangen en tegengestelde visies op natuur en milieu. De laatste winnaar, in 2019, was Vincent Vuik met zijn onderzoek naar hoe begroeide voorlanden, zoals schorren en kwelders, kunnen bijdragen aan hoogwaterbescherming.

De jury van de Waddenacademieprijs 2021 werd voor de eerste maal gevormd door de leden van de Wetenschappelijke Adviesraad van de Waddenacademie, bestaande uit:

Prof.dr. Suzanne Hulscher (hoogleraar Waterbeheer Universiteit Twente, voorzitter);

dr. Frans Sijtsma (universitair hoofddocent Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen Rijksuniversiteit Groningen);

Prof. dr. Peter Herman (hoogleraar Ecological Hydraulic Engineering Technische Universiteit Delft en senior onderzoeker Deltares);

Prof. dr. Karline Soetaert (hoofd afdeling Ecosystem Studies Koninklijk Instituut der Zee NIOZ);

Prof. dr. ir. Theo Spek (hoogleraar Landschapsgeschiedenis en hoofd Kenniscentrum Landschap Rijksuniversiteit Groningen);

Prof. mr. Marleen van Rijswijk (hoogleraar Europees en nationaal waterrecht Universiteit Utrecht en hoofd van het Utrecht Centre for Water, Oceans and Sustainability Law).

In de periode september 2019 tot september 2021 zijn tenminste tien proefschriften verschenen die zich richten op het Waddengebied (doorklik naar pagina proefschriftenoverzicht). Vier daarvan werden voorgedragen voor de Waddenacademieprijs 2021, keurig verdeeld tussen man en vrouw. De vier genomineerde proefschriften vertegenwoordigden een breed spectrum aan onderzoek in het Waddengebied én ze waren elk prijswaardig. De jury had dan ook een moeilijke opgave...

Om de proefschriften op een faire manier tegen elkaar af te wegen hanteerde elk jurylid dezelfde drie criteria bij de beoordeling:

- Inhoudelijke kwaliteit van het proefschrift;
- Bijdrage van het proefschrift aan de kennishuishouding van het Waddengebied;
- Leesbaarheid van het proefschrift voor een breder publiek.

Elk jurylid beoordeelde op grond van deze criteria de vier proefschriften en stuurde zijn/haar oordeel naar Klaas Deen, secretaris van de jury, zonder daarbij het oordeel van zijn/haar collega-juryleden te

kennen. Daar waar een jurylid nauwe banden had bij een genomineerde kandidaat onthield hij/zij zich van stemming.

De jury vond alle vier proefschriften inhoudelijk goed tot zeer goed, een wezenlijke bijdrage leveren aan de kennishuishouding van het Waddengebied en redelijk tot zeer goed leesbaar voor een breder publiek. Alle vier proefschriften kwamen daarom ook in aanmerking voor de Waddenacademieprijs 2021.

Toch waren er twee proefschriften die er nog net iets boven uitstaken, waardoor de jury voor de eerste maal in het bestaan van de Waddenacademieprijs heeft besloten om de Waddenacademieprijs 2021 toe te kennen aan niet één, maar aan twee jonge onderzoekers. De jury van de Waddenacademieprijs 2021 heeft unaniem besloten om de Waddenacademieprijs 2021 voor het beste wadden gerelateerde proefschrift ex aequo toe te kennen aan dr. Richard Rijnks voor zijn proefschrift *Subjective Well-Being in a Spatial Context* en aan Pim Willemsen voor zijn proefschrift *Biogeomorphology of salt marshes, understanding the decadal salt marsh dynamics for flood defense*.

Het prijswinnende proefschrift van Richard Rijnks is het resultaat van een samenwerking tussen de RUG-Campus Fryslan, de Waddenacademie, en de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen in Groningen. De centrale vraagstelling van het proefschrift is dat Noord-Nederland over een grote natuur- en omgevingskwaliteit beschikt en dat het in die context verbazingwekkend is dat deze regio niet een grotere rol speelt als woonregio voor, onder andere, randstedelingen met een voorkeur voor meer groen en ruimte. Deze discrepantie roept de vraag op: welke componenten dragen bij aan de kwaliteit van leven in deze regio, en hoe vertaalt deze kwaliteit van leven zich in woon- en verhuisgedrag? De resultaten in dit proefschrift laten zien dat de sociaal-economische positie van in hun directe woonomgeving een belangrijkere rol speelt voor leefbaarheid dan de nabijheid tot voorzieningen. De resultaten van Rijnks benadrukken het belang van inkomensongelijkheid in het tot stand komen van verschillen in welbevinden: sterkere clustering van hoge en lage inkomens leidt tot lager welbevinden, zowel voor de hogere als voor de lagere inkomensgroepen. Het terugdringen van inkomensongelijkheid biedt daarmee een aanknopingspunt voor het verhogen van regionaal en interregionaal subjectief welbevinden.

Het prijswinnende proefschrift van Pim Willemsen is het resultaat van een samenwerking tussen de Universiteit Twente en onder meer Deltares, Koninklijk NIOZ, Technische Universiteit Delft en de University of Cambridge. Centraal in dit proefschrift staat de vraag hoe kwelders kunnen bijdragen aan de veiligheid van het land en met name hoe kwelders, in combinatie met dijken, deltagebieden beter kunnen beschermen tegen zeespiegelstijging. Deze problematiek is uitermate relevant voor de komende decennia, in het licht van de klimaatverandering die hogere waterstanden en extremere weercondities zal brengen. De kracht van het proefschrift zit onder meer in het combineren van verschillende onderzoeksmethoden. Allereerst worden datasets met grootschalige en langjarige morfologische ontwikkelingen bestudeerd, om de vraag te kunnen beantwoorden hoe groot de morfologische variabiliteit is van kwelders en schorren in de Westerschelde en Waddenzee op een tijdschaal van enkele decennia. Vervolgens worden numerieke rekenmodellen ingezet voor het berekenen van de doorwerking van morfologische variabiliteit in variabiliteit van de golfdempende werking. Naast deze grote ruimtelijke schaal en tijdschaal beschrijft het proefschrift ook de biofysische processen op een veel kleinere schaal: lokaal op de slikken en schorren en op de tijdschaal van dagen. De kennis uit het proefschrift is inmiddels toegepast in het Marconi project bij Delfzijl en bij het ontwerp van de buitendijkse slibsedimentatie in de Dollard.